

فصلنامه انسان و محیط زیست، شماره ۵۸، پاییز ۱۴۰۰، صص ۱۵۵-۱۷۰

تحلیل عوامل مؤثر بر گسترش گردشگری شهرستان خلخال در استان اردبیل با استفاده از مدل

راهبردی SWOT

بهروز سبحانی^۱

وحید صفریان زنگیر^۲

Safariyan.vahid@gmail.com

آنیته مجیدی هروی^۳

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۱/۳۰

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۸/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: گردشگری یکی از بزرگ‌ترین و پربازده‌ترین فعالیت‌های اقتصادی در دنیا است، که توسعه آن نیازمند شناخت و آگاهی کافی از مسائل و عوامل مؤثر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در هر منطقه است. یکی از این مناطق گردشگری در ایران شهرستان خلخال در استان اردبیل است که به واسطه ساختار توپوگرافی و زمین‌شناسی، مملو از مکان‌های گردشگری از لحاظ اکوتوریستی است.

روش بررسی: این پژوهش با استفاده از مدل SWOT و رویکردی توصیفی-تحلیلی و با مطالعات میدانی و کتابخانه‌ای که هدف از آن امکان‌سنجی پتانسیل‌های گردشگری شهرستان خلخال در استان اردبیل است.

یافته‌ها: تجزیه و تحلیل‌های حاصل از مدل فوق در این پژوهش نشان می‌دهد که در تحلیل ماتریس، نقاط قوت برابر ۱/۶۱، ضعف برابر ۱/۲۶، فرصت برابر ۱/۷۷ و مقدار تهدید برابر ۱/۱۹ است، پتانسیل‌های گردشگری شهرستان خلخال، در اولویت اول استراتژی‌های تهاجمی و در اولویت دوم برنامه‌ریزی استراتژی‌های رقابتی قرار می‌گیرند. بدین منظور، نخست استراتژی‌های اولیه SO با مقدار ۳/۳۸ و سپس استراتژی‌های OW با مقدار ۳/۰۳ در ماتریس SWOT در اولویت اول و دوم قرار می‌گیرند، نمایانگر بهترین استراتژی‌های در گردشگری پایدار ناحیه خلخال شناخته می‌شود.

۱- استاد جغرافیای طبیعی، اقلیم‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۲- دکتری جغرافیای طبیعی، اقلیم‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
۳- دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور تهران، ایران

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر مسئولین باید سعی کنند از نقاط قوت و فرصت نهایت استفاده را برده و به سمت این راهبردها گام بردارند؛ در راهبردهای تدافعی (WT) با امتیاز ۲/۴۵، راهبردهای محافظه‌کارانه (TS) با امتیاز ۲/۸، نمایانگر ضعیف‌ترین راهبرد در گردشگری پایدار ناحیه خلخال شناخته می‌شود.

واژه‌های کلیدی: راهبردهای استراتژیک، توسعه گردشگری، عوامل محیطی، مدل SWOT، شهر خلخال.

Analysis of Factors Affecting Tourism Development of Khalkhal in Province of Ardabil City Using Strategic Model SWOT

Behrouz Sobhani¹

Vahid safarian zengir²

Safariyan.vahid@gmail.com

Anita Majidi Heravi³

Received: November 10, 2016

Accepted: April 19, 2017

Abstract

Background and Objective: Tourism is one of the largest and high-yielding economic activity in the world, the development of which requires sufficient knowledge of the issues and economic factors, Social and cultural development in each region. One of the city's tourist areas in Khalkhal in Ardebil province , due to topographical and geological structure, is full of tourist sites in terms of ecotourism.

Materials and Methodology: This research uses SWOT model and descriptive-analytical approach and field studies and libraries whose purpose is to assess the tourism potentials of Khalkhal city in Ardabil province.

Results: Analysis of the above model in this study shows that in the matrix analysis, strengths are 1.61, weaknesses are 1.26, opportunities are equal to 1.77 and the amount of threat is equal to 1.19, tourism potentials of Khalkhal city, in the first priority aggressive strategies are the second priority in planning competitive strategies. For this purpose, first the initial strategies of SO with a value of 3.38 and then the strategies of OW with a value of 3.03 in the SWOT matrix are in the first and second priority, indicating the best strategies in sustainable tourism in Khalkhal region.

Discussion and Conclusion: According to the results of the present study defensive strategies (WT) with a score of 2.45, conservative strategies (TS) with a score of 2.8, represents the weakest sustainable tourism strategy in the area known Khalkhal.

Keywords: Strategic Strategies, Tourism Development, Environmental Factors, SWOT Model, Khalkhal City.

1- Professor, Physical Geography, Climatology, Faculty of Social Sciences, University of Mohagheh Ardabili, Ardabil, Iran

2- Ph.D., Physical Geography, Climatology, Faculty of social Sciences, University of Mohagheh Ardabili, Ardabil, Iran

3 - Ph.D., Geography and Urban Planning, Department of Geography, Payame Noor University of Tehran, Iran

مقدمه

گردشگری یکی از مهم‌ترین راه‌های توسعه و رشد اقتصادی در جهان به شمار می‌رود. ایجاد اشتغال، ارزآوری، تعادل منطقه‌ای، کمک به صلح جهانی، سرمایه‌گذاری در میراث فرهنگی، بهسازی محیط، کمک به بهسازی زیستگاه‌های حیات‌وحش، توسعه نواحی روستایی دارای جاذبه‌های گردشگری و جلوگیری از برون کوچی جمعیت و مانند آن، از مزایای این صنعت است (۱). شهرستان خلخال در استان اردبیل، با داشتن فاکتورهای مختلف گردشگری از شهرستان‌های مهم در جذب گردشگری است که به واسطه ساختار توپوگرافی و زمین‌شناسی، کوهستانی بودن منطقه، آثار تاریخی و تنوع آب و هوایی هر ساله پذیرای جذب گردشگران است. صنعت گردشگری به‌عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید. بسیاری از کشورها از این صنعت در جهت کسب درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیربنایی استفاده می‌کنند. به دلیل اهمیت صنعت گردشگری در بخش‌های اقتصادی و اجتماعی کشورها در دنیای امروز از آن با عنوان صادرات نامرئی یاد می‌شود. گسترش صنعت گردشگری به عوامل مختلفی از جمله جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، امکانات موردنیاز، اقلیم منطقه، فرهنگ ساکنین منطقه بستگی دارد. روش تجزیه و تحلیل SWOT، مدل تحلیلی مختصر و مفیدی است که به شکل نظام یافته هر یک از عوامل قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها را شناسایی کرده و استراتژی‌های متناسب با موقعیت کنونی منطقه یا حرفه مورد بررسی را ارائه می‌کند. سبحانی (۲) در پژوهشی به شناخت پتانسیل‌های گردشگری منطقه آبگرم سردابه در استان اردبیل با روش SWOT پرداخت این مدل، بهترین راهبرد برای فرایند برنامه‌ریزی راهبردی طبیعت‌گردی محسوب می‌شوند. روش جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل اطلاعات مورد نیاز بیش‌تر اسنادی، تحلیلی و پیمایشی است. نتایج حاصل، بیانگر آن است که فصل تابستان، بخصوص مرداد ماه در این منطقه با داشتن شرایط محیطی خنک و در شرایط بیوکلیمایی تحریک ملایم، بهترین نقاط قوت

برای گردشگری محسوب می‌شود. لیاقتی و همکاران (۳) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که گردشگری شهری، گونه‌ی جدیدی از گردشگری است که علاقه‌مندان به جاذبه‌های مختلف همانند جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی، مذهبی و طبیعی ضمن گردش، بخشی از اوقات فراغت خود را در محدوده‌ی شهر و در فضاهای آن می‌گذرانند. طاهری‌دمنه و همکاران (۴) به بررسی چالش‌های موجود در صنعت گردشگری شهر شیراز پرداخته‌اند و ارتباط آن را با مراکز اقامتی مورد بررسی و ارزیابی قرار داده و به این نتیجه رسیدند که علی‌رغم انبوه مسافر در بسیاری از ماه‌های سال، مراکز اقامتی زیر ظرفیت استاندارد فعالیت می‌کنند و همچنین ده‌ها پژوهش و پایان‌نامه در عصر برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری به رشته تحریر درآمده است که هر یک به بررسی و ارزیابی زمینه‌های مختلف در برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری مبادرت نمودند. سرایی و شمشیری (۵) در پژوهشی به بررسی وضعیت گردشگری در شهر شیراز در راستای توسعه پایدار با استفاده از فن SWOT به بررسی تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای در امر گردشگری پرداخته و یافته‌های این پژوهش حاکی از این امر است که شهر شیراز به دلیل موقعیت و آثار بسیار برجسته تاریخی، فرهنگی، هنری و ادبی خود در موقعیت تهاجمی/رقابتی قرار دارد و ظرفیت تبدیل‌شدن به یکی از بزرگ‌ترین مرکز توریستی ایران در سطح بین‌المللی را دار است. نادری و همکاران (۶) واکاوی اثرات گردشگری در روستای ابیانه با استفاده از فن SWOT و روش‌های آماری پرداخته‌اند. انتظاری و آقایی‌پور (۷) در پژوهشی به بررسی پتانسیل‌های اکوتوریسم و ژئوتوریسمی منطقه نمونه گردشگری بیستون با استفاده از فن SWOT پرداختند و به این نتیجه رسیدند که منطقه‌ها بیستون توانایی‌های بالایی در زمینه اکوتوریسم و ژئوتوریسم دارد. ضرابی و همکاران (۸) در تحقیقی به تحلیل بررسی زیرساخت‌های گردشگری در منطقه اکوتوریستی بند ارومیه با استفاده از روش SWOT، پرداختند و به این نتیجه رسیدند که هرچه میزان

است که امروزه به عنوان ابزاری نوین برای تحلیل عملکردها و وضعیت شکاف، مورد استفاده طراحان و ارزیابان استراتژی قرار می‌گیرد (۱۶). توسعه پایدار به‌عنوان یکی از مهم‌ترین راهبردهای توسعه محسوب می‌شود. گسترش فزاینده صنعت گردشگری انبوه و اثرات مخرب آن بر محیط و انسان‌ها در نقاط مختلف جهان باعث شده تا کارشناسان و صاحب نظران، توجه به عوامل پایداری در بخش گردشگری را متذکر شده و نسبت به رفع یا تعدیل عوامل ناپایداری در این بخش هشدار دهند (۱۷). پدیده گردشگری، به لحاظ درآمدزایی فراوان آن، بسیاری از کشورهای جهان را بر آن داشته است که سرمایه‌گذاری بیشتری را به این بخش اختصاص دهند (۱۸). تجزیه و تحلیل SWOT به ما کمک می‌کند تا وضعیت کنونی را شناسایی و فشارهای قبل از انجام یک انتخاب را در نظر بگیریم (۱۹). دنگ^۱ و همکاران (۲۰) در مقاله خود به ارزیابی جاذبه‌های طبیعی توریسم (اکو توریسم) پرداخته‌اند. در این مقاله ساختار سلسله مراتبی برای ارزیابی مناطق طبیعی توریستی استفاده شده است و از مدل‌هایی برای ارزیابی توریسم، استفاده شده است.

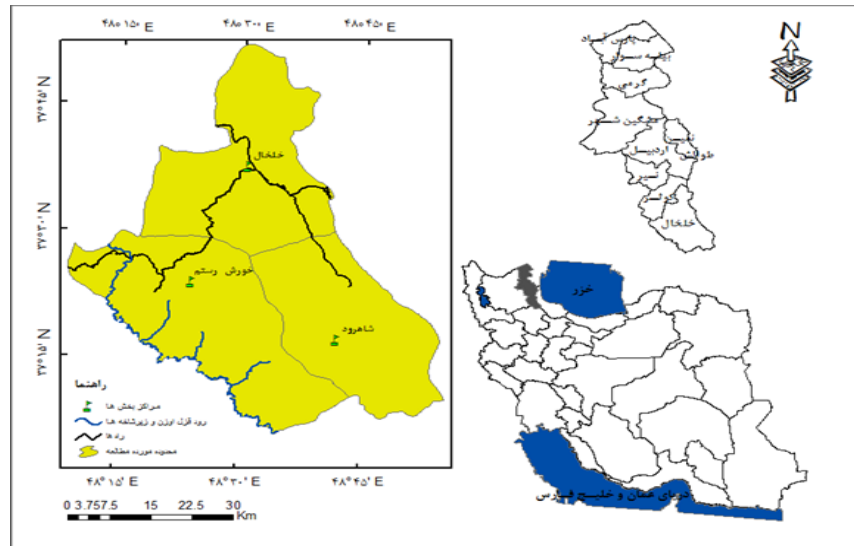
مواد و روش‌ها

موقعیت منطقه مورد مطالعه

شهرستان خلخال، در ۴۸ درجه و ۳۱ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۷ درجه و ۳۷ دقیقه عرض جغرافیایی و ارتفاع ۱۸۴۳ متر از سطح دریا، در جنوبی‌ترین نقطه استان اردبیل در میان کوه‌ها در فاصله ۱۱۰ کیلومتری اردبیل با گستره‌ای به وسعت ۲۷۵۴ کیلومتر مربع ما بین سه استان آذربایجان شرقی، گیلان و زنجان قرار دارد. از طرف مشرق با ارتفاعات تالش و از طرف غرب با کوه های باجی لار که حد فاصل این شهرستان با شهرستان‌های تالش و میانه است. این شهرستان از سه بخش مرکزی، شاهرود و خورش رستم تشکیل گشته که مشخصات آن در جدول (۱) آمده

تبلیغات افزایش یابد به همان اندازه میزان گردشگران ورودی افزایش پیدا می‌کند. مهدی‌زاده و همکاران (۹) در تحقیقی بررسی وضعیت گردشگری ورزشی در شهر مشهد بر اساس تحلیل SWOT انجام دادند و نتایج پژوهش نشان داد، کیفیت اسکان در هتل‌ها مهم‌ترین نقطه قوت، عدم وجود افراد متخصص در پست های مختلف مهم‌ترین نقطه ضعف، وجود داد و ستد و بازار وسیع در مشهد مهم‌ترین فرصت و عدم وجود حامیان مالی ورزشی مهم‌ترین تهدید در زمینه گردشگری ورزشی در شهر مشهد است. سنیت و هلی (۱۰) به این نتیجه رسیدند که گردشگری شهری در کشورهای پیشرفته پردرآمدترین نوع گردشگری است و در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، اکولوژیکی تاثیرات انکار ناپذیری دارد. به نحوی که رشد این صنعت عظیم در دهه ۱۹۹۰ معادل ۷۰ درصد برآورد شده است (۱۱). به عقیده سازمان جهانی گردشگری (WTO) و انجمن جهانگردی و گردشگری جهانی (WTTC) گردشگری در آینده ای نه چندان دور بزرگترین صنعت محسوب می‌شود (۱۲). دنگ و همکاران (۱۳) در مقاله خود به ارزیابی جاذبه‌های طبیعی (اکو توریسم) پرداخته‌اند در این مقاله ساختار سلسله مراتبی برای ارزیابی مناطق طبیعی توریستی استفاده شده است و از مدل‌هایی برای ارزیابی توریسم، استفاده شده است. زاهدی (۱۴) در مقاله‌ی خود تلاش می‌کند تا با اهمیت دادن به طبیعت و توجه توریسم به آن، رابطه و اثراتی که این دو با هم دارند مورد بررسی قرار گیرد. نتیجه این مقاله نشان دهنده آن است که بشر با سرعتی بیش‌تر از آنچه طبیعت بتواند تحمل کند، به محیط طبیعی آسیب می‌رساند، رفتار بشر بیش‌تر اصول پایداری را نادیده می‌گیرد و برنامه‌ها و راه‌حل‌هایی را در پایان توصیه می‌کند. کلوردان (۱۵) به مطالعه عملکرد صنعت توریسم در کشورهای در حال توسعه پرداخته و اثرات احتمالی مربوط به عوامل مؤثر در توسعه و موانع بر سر راه آن را ارزیابی نموده است. یکی از مناسب‌ترین فنون برنامه ریزی و تجزیه و تحلیل استراتژی، ماتریس (SWOT)

و دارای ۸ دهستان است، واقع شده است که در شکل (۱) نشان داده شده است.

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان خلخال

جدول شماره ۱- مناطق اکو توریستی شهرستان به تفکیک مراکز بخش‌ها

ردیف	مراکز بخش‌ها	مساحت (مترمربع)	درصد مساحت
۱	خورش رستم	۱۳۸۵	۲۸
۲	شاهرود	۱۲۸۶	۸/۲۷
۳	بخش مرکزی	۱۳۶۷	۶۳/۷۳

روش‌شناسی

مدل SWOT= (Strength^۱ & Weakness^۲ & Opportunity^۳ & Threats^۴) مدلی از سری مدل‌های تصمیم‌گیری است که در جهت تعیین استراتژی و راهبرد بلند مدت یا کوتاه مدت و ایجاد تصمیمات بزرگ و کلیدی در باب مسائل و موضوعات مختلف طراحی شده است. در مرحله اول برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و ارائه استراتژی و راهبرد

روش تحقیق از نوع توصیفی- تحلیلی و جمع‌آوری داده‌ها از طریق بررسی اسنادی و کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی (پرسش‌نامه‌ای) است که به شناخت توان و قابلیت و محدودیت و نارسایی‌های گردشگری در شهرستان خلخال پرداخته شده است و در تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل SWOT استفاده شده و جامعه آماری شامل شاغلین و گردشگران در شهرستان خلخال به صورت تصادفی است.

۱- قوت

۲- ضعف

۳- فرصت

۴- تهدید

توسعه گردشگری، از روش تحلیلی SWOT استفاده شده است، این مدل می‌تواند برای یک سازمان یا شرکت یا برای یک منطقه جغرافیایی خاص و یا موضوع که در واقع به نوعی با آن درگیر هستیم، طراحی شود. در واقع کار اصلی آن تعیین راهبرد کارایی یا وضعیت می‌باشد. این مدل ابتدا در جهت تعیین پتانسیل و ظرفیت یک موضوع و یا یک مکان، عوامل درونی و بیرونی مؤثر بر آن را بررسی می‌کند. سپس با استفاده از این نتایج، راهبردهای مختلف در جهت ایجاد تصمیمات و پیش‌بینی و راهکارهایی برای بهبود آن مکان یا موضوع تعیین می‌شود. منطق رویکردی مذکور این است که راهبرد اثر بخش باید قوت‌ها و فرصت‌ها سیستم مذکور را به حداکثر، ضعف‌ها و تهدیدها را به حداقل برساند. این منطق اگر درست به کار رود، نتایج بسیار خوبی برای انتخاب و طراحی یک راهبرد اثر بخش خواهد داشت (۲۱). عوامل درونی: عواملی هستند که در درون خود سیستم یا منطقه وجود دارند و در تعیین وضعیت منطقه مؤثر هستند. در مدل

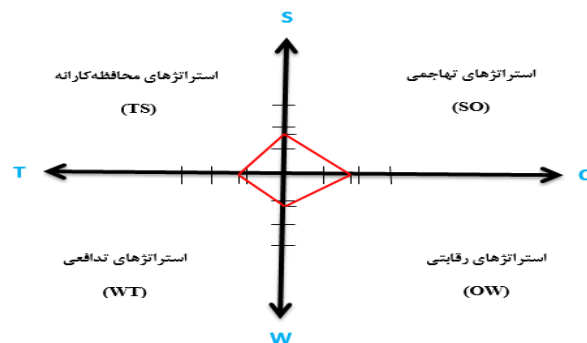
SWOT عوامل درونی نقاط قوت و ضعف هستند. عوامل بیرونی: عواملی هستند که از کنترل منطقه خارج بوده و از بیرون بر سیستم اثر می‌گذارند. عوامل بیرونی شامل فرصت‌ها و تهدیدها است که در شکل‌های (۲ و ۳) نشان داده شده است. عوامل درونی و بیرونی در شهرستان خلخال را از عوامل جاذبه و دافعه استخراج می‌شود. در این مدل به هر یک از معیارها، ارزش و ضریب خاصی اختصاص می‌یابد تا میزان اثر گذاری عوامل مشخص گردد. این کار از طریق پرسشنامه حاصل می‌شود. پس از تعیین عوامل از پرسش شونده‌گان تقاضا می‌شود به هر یک از عوامل تعیین شده یک ارزش و ضریب بدهند. برای تعیین ضریب می‌توان از طیف لیکرت استفاده کرد. در این پژوهش پرسشنامه‌ای شامل ۴۰ سوال در مورد گردشگری در شهر خلخال و از ۴۰ نفر افراد با تجربه و از اهالی این شهرستان نظرخواهی شد. از طیف لیکرت برای تبدیل اطلاعات کیفی به کمی و ارزش گذاری گزینه‌ها استفاده شده است. مقادیر طیف لیکرت عبارتند از:

خیلی زیاد=۵ زیاد=۴ متوسط=۳ کم=۲ خیلی کم=۱

نقاط ضعف W	نقاط قوت S	ماتریس SWOT
استراتژیهای WO	استراتژیهای SO	فرصتها O
استراتژیهای WT	استراتژیهای ST	تهدیدها T

تعیین استراتژیهای کوتاه مدت و بلند مدت توسعه

شکل ۲- نمودار چارچوب تحلیل SWOT

شکل ۳- ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک

یافته‌ها

مدل SWOT براساس تنظیم پرسشنامه‌ای برای کسانی که در منطقه به صورت گردشگر حضور داشتند انجام شد و هدف سنجش محیط داخلی و خارجی منطقه مطالعه شده، (شهرستان خلخال) جهت شناسایی نقاط قوت، ضعف و فرصت‌ها و تهدیدها است که منطقه مذکور در ارتباط با گسترش گردشگری با آن مواجه است.

جدول ۲ مراکز گردشگری شهرستان خلخال را نشان می‌دهد که براساس مدل SWOT در قالب جداول شماره (۳، ۴، ۵ و ۶) طراحی شده است و مراحل آن به صورت زیر انجام می‌شود: تهیه فهرستی از فرصت‌ها، تهدیدها، نقاط قوت و ضعف؛ تشریح و تفسیر هریک از فرصت‌ها، تهدیدها، نقاط قوت و ضعف در قالب

جدول شماره ۲- شناسایی برخی از مراکز مهم گردشگری و جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی شهرستان خلخال (سال ۱۳۹۵)

ردیف	نام مکان‌ها	موقعیت جغرافیایی	قدمت (دوره تاریخی)	کاربرد
۱	تفرجگاه و پیست اسکی اردبیل و چشمه میرعدل	۶ کیلومتری خلخال-روستای اردبیل		ورزشی - گردشگری
۲	غار آزندو خلخال			طبیعی - گردشگری
۳	چشمه ازنان	۷ کیلومتری خلخال - روستایخونین		طبیعی - گردشگری
۴	قلعه خشتی گیلان			برج‌نهدبانی یا پست نگهبانی
۵	حمام تاریخی کشور ۱	شهرستان خلخال - بخش شاهرود-شهرکلور	قرون ۱۰ تا ۱۳ ه.ج	تاریخی - تفریحی - گردشگری
۶	حمام تاریخی کلور ۲	شهرستان خلخال - بخش شاهرود-شهرکلور	قرون ۱۰ تا ۱۳ ه.ج	تاریخی - تفریحی - گردشگری
۷	روستای گردشگری نمهیل	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۸	روستای گردشگری برندق	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۹	روستای گردشگری کزج	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۱۰	روستای هدف گردشگری خوجین	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۱۱	روستای هدف گردشگری ماجولان	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۱۲	روستای هدف گردشگری اندبیل	شهرستان خلخال		طبیعی - تفریحی - گردشگری
۱۳	زیستگاه آقداغ			طبیعی - تفریحی - گردشگری
۱۴	مسجد حاج عبدالغنی رزاقی خمس	خلخال روستای خمس	قاجاریه	مذهبی
۱۵	منطقه نمونه گردشگری گردنه الماس (گردنه اسالم به خلخال)			طبیعی - گردشگری
۱۶	صنایع‌دستی شهرستان خلخال			هنری - عرضه صنایع‌دستی
۱۷	رود قزل اوزن	۴۰ کیلومتری خلخال - حاشیه جاده سرچم		طبیعی - گردشگری
۱۸	امامزاده سید محمد قریشی (ع)	شهر هشتمین	قاجاریه	مذهبی
۱۹	امامزاده سید دانیال	روستای خانقاه سادات		مذهبی
۲۰	خلخال چایی (هیرو چای)	از داخل شهر خلخال می‌گذرد.		طبیعی - گردشگری
۲۱	خانه تاریخی نصیری	شهرستان خلخال - خیابان شهید دستغیب	قرون ۱۰ تا ۱۳ ه.ج	تاریخی - گردشگری

جدول شماره ۴- ماتریس عوامل درونی (ضعف‌ها)

۱- اقتصادی	۱- تفاوت بارز ارزش زمین و بنا بین بخش مرکزی و سایر محدوده‌های شهر ۲- تأثیر محدوده محله‌های مرکزی بر جریانات اقتصادی شهر ۳- سکونت گروه‌های درآمدی متوسط پایین در محدوده‌های نزدیک به مرکز شهر
۲- اجتماعی-فرهنگی	۱- وجود تراکم جمعیتی نسبتاً زیاد در محله پیر مادر و شهرک محله دستغیب ۲- جذب گسترده مهاجرین درون استانی و مشکلات ناشی از تفاوت‌های اجتماعی / فرهنگی آنان با جامعه شهری ۳- پایین تر بودن نرخ رشد جمعیتی کلیه محدوده‌های بافت فرسوده نسبت به شهر
۳- کالبدی زیست‌محیطی	۱- وجود نظام اقلیمی بسیار سرد در فصول پاییز و زمستان ۲- عدم وجود پوشش گیاهی مناسب و کافی در نسبت با نیازهای شهروندان در حوزه‌های مختلف ۳- فقدان و ضعف سیستم دفع فاضلاب شهر در محدوده‌های بافت فرسوده شهر ۴- ناکارایی سیستم دفع آب‌های سطحی در محدوده‌های بافت فرسوده شهر اکوتوریستی شهرستان
۴- ارزیابی کالبدی-فضایی	۱- تمرکز و تراکم شدید فعالیت‌ها در بخش مرکزی بافت فرسوده‌ی شهر ۲- وجود عناصر و عملکردهای شهری و فراشهری فراوان در هسته مرکزی شهر که بعضاً موجب بروز مشکلات حمل‌ونقل می‌گردد. ۳- کمبود و فقدان برخی از کاربری‌ها و خدمات زیستی در محدوده‌های بافت فرسوده‌ی شهر
۵- ارزیابی قانونی-مدیریتی	۱- چند پارچگی نظام مدیریتی دخیل در ساماندهی بافت‌های فرسوده‌ی شهر ۲- پرهزینه بودن مداخله در بافت‌های فرسوده‌ی شهر در سطوح مختلف

جدول شماره ۵- ماتریس عوامل بیرونی (فرصت‌ها)

۱- اقتصادی	۱- استقرار شهر در کانون مبادلات اقتصادی ملی- منطقه‌ای و منطقه‌ای- ناحیه‌ای ۲- وجود انگیزه‌های لازم جهت مداخله در محدوده مرکزی بافت‌های فرسوده‌ی شهر به دلیل ارزش مادی بالای آن ۳- امکان جذب سرمایه‌های بخش خصوصی در بخش مرکزی بافت‌های فرسوده‌ی شهر به دلیل بازدهی اقتصادی بالای سرمایه‌گذاری در این فضا
۲- اجتماعی-فرهنگی	۱- پیش‌بینی افزایش تراکم جمعیتی در محدوده مرکزی شهر در اسناد فرادست ۲- وجود نظام جمعیتی معقول در پیشنهادها تفصیلی ۳- امکان استقرار بخش بیشتری از پیش‌بینی‌های جمعیتی شهر در مناطق بافت فرسوده‌ی شهر
۳- کالبدی-زیست‌محیطی	۱- امکان استفاده از اقلیم مطلوب شهر در فصل تابستان با توجه به شرایط نامساعد کشور در جهت جذب توریست و گردشگر ۲- برخورداری از ابنیه تاریخی اماکن مذهبی و مناطق گردشگری و تفریحی فراوان
۴- ارزیابی کالبدی-فضایی	۱- تأکید بر بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و مسئله‌دار شهری در اسناد فرادست ۲- امکان بهره‌گیری از محور رودخانه به‌عنوان یک محور ساختاری با نقش فراغتی در درون شهر ۳- امکان باز توزیع عناصر خدماتی سطوح مختلف شهری با توجه به دسترسی‌ها و هسته‌های عملکردی موجود ۴- تأکید بر توسعه نقش گردشگری شهر در حوزه‌های تاریخی و طبیعی در اسناد فرادست ۵- امکان ارتباط مناسب مناطق مختلف شهریبا یکدیگر با توجه به شبکه‌های خطی موجود
۵- ارزیابی قانونی-مدیریتی	۱- تأکید مستندات قانونی بر حفظ هویت شهرها و توجه به توسعه درونی شهرها ۲- وجود فرصت‌های مداخله شهروندان در نظام مدیریت شهری و توسعه مشارکت‌های عمومی

جدول شماره ۶- ماتریس عوامل بیرونی (تهدیدها)

۱- تمرکز شدید بخش خدمات در محدوده مرکزی شهر که می‌تواند عامل تشدیدکننده فرسودگی باشد ۲- عدم تمایل به سرمایه‌گذاری در حوزه‌های دور از مراکز اقتصادی شهر در نزد سرمایه‌گذاران ۳- دشواری تملک زمین در محدوده مرکزی شهر به واسطه ارزش اقتصادی بالای آن	۱- اقتصادی
۱- وجود نظام اجتماعی/ فرهنگی روستایی در برخی از مناطق بافت فرسوده‌ی شهر ۲- کاهش تدریجی جمعیت در محدوده مرکزی بافت‌های فرسوده‌ی شهر	۲- اجتماعی- فرهنگی
۱- استقرار شهر در پهنه با خطر لرزه‌خیزی بالا ۲- وجود آلودگی‌های بصری ناشی از دفع نامناسب زباله و در برخی از نواحی بافت فرسوده‌ی شهر ۳- وجود آلودگی صوتی در محدوده مرکزی شهر به واسطه تمرکز شدید فعالیت‌ها و خودروها	۳- کالبدی- زیست‌محیطی
۱- عدم توجه به ساختارهای موجود در طرح‌های بالادست شهر به‌ویژه در سطوح میانی و خرد ۲- ضعف نفوذپذیری در بافت‌های فرسوده‌ی شهر به دلیل غیرمنظم بودن بافت و معابر آن ۳- فرسودگی شدید کالبدی در برخی از محدوده‌ها و ناپایداری آن‌ها در برابر حوادث غیرمترقبه نظیر زلزله و تفاوت ویژگی‌های کالبدی- فضایی بافت‌های مشمول فرسودگی در شهر خلخال	۴- ارزیابی کالبدی- فضایی
۱- امکان عدم موفقیت طرح‌های ساماندهی شهر به واسطه فقدان مدیریت یکپارچه در این زمینه ۲- مشروط بودن مشارکت بخش خصوصی در ساماندهی شهر به سوددهی و درآمدزا بودن آن	۵- ارزیابی قانونی - مدیریتی

شناسایی و بررسی شده‌اند؛ که در شکل شماره (۴) هم نمایش داده شده است. به این ترتیب در مجموع تعداد ۳۵ نقطه قوت و فرصت به عنوان مزیت‌ها و ۳۸ نقطه ضعف و تهدید به عنوان محدودیت‌ها و تنگناهای پیش‌روی بخش گردشگری شهرستان خلخال قابل شناسایی و بررسی است؛ بنابراین در یک تحلیل ساده می‌توان گفت که صنعت گردشگری در شهرستان خلخال با برنامه‌ریزی قابل پیشرفت است.

پس از بررسی اسناد، مدارک و مشاهدات محققین، نظرات اخذ شده از مصاحبه شونده‌گان، کلیه عوامل داخلی نقاط قوت و ضعف (عوامل خارجی) فرصت‌ها و تهدیدها (مؤثر بر گردشگری شهرستان خلخال و اماکن و توان‌های جاذب گردشگر لیست و در تقابل هم قرار گرفتند. همان طوری که در جداول فوق مشهود است در شهرستان خلخال تعداد ۱۹ نقطه قوت، در مقابل ۲۵ نقطه ضعف و هم‌چنین ۱۶ فرصت خارجی در مقابل ۱۳ تهدید خارجی

جدول شماره ۷- تجزیه و تحلیل عوامل داخلی (قوت‌ها)

امتیاز وزنی = ضریب اهمیت × رتبه	رتبه	ضریب اهمیت	قوت‌ها (S)
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	وجود بخش گسترده‌ای از فعالیت‌های اقتصادی شهر در بخش مرکزی شهر
۰/۳۲	۴	۰/۰۸	وجود جاذبه‌های متعدد طبیعی و تاریخی
۰/۰۲	۱	۰/۰۲	نرخ رشد جمعیتی معقول و قابل قبول شهر در دو دهه گذشته
۰/۳۶	۴	۰/۰۹	برخورداری شهرستان خلخال از نظام آب‌های سطح الارضی مناسب
۰/۲۱	۳	۰/۰۷	استقرار شهرستان خلخال بر بستر طبیعی میان دشتی و فاقد ناهمواری‌های گسترده
۰/۳۲	۴	۰/۰۸	وجود تابستان‌های معتدل و دل‌انگیز
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	استقرار هسته اصلی و ساختاری شهر در بخش مرکزی شهر
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	تنوع عملکردی عناصر در محدوده مرکزی شهر
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	برخورداری شهر از ساختاری خطی که از طریق شبکه‌های حلقوی حمایت می‌شود
۰/۰۱	۱	۰/۰۱	وجود مدیریت ویژه ساماندهی بافت‌های فرسوده شهری در شهر خلخال

جدول شماره ۸- تجزیه و تحلیل عوامل داخلی (ضعف‌ها)

امتیاز وزنی = ضریب اهمیت × رتبه	رتبه	ضریب اهمیت	ضعف‌ها (W)
۰/۱۸	۳	۰/۰۶	محدود بودن نقش بخش کشاورزی در اقتصاد شهر علی‌رغم وجود مزیت‌های محیطی فراوان
۰/۰۳	۱	۰/۰۳	تأثیر محدوده محله‌های مرکزی بر جریان‌ات اقتصادی شهر
۰/۱۲	۲	۰/۰۶	جذب گسترده مهاجرین درون استانی و مشکلات ناشی از تفاوت‌های اجتماعی / فرهنگی آنان با جامعه شهری
۰/۰۳	۱	۰/۰۳	وجود تراکم جمعیتی بسیار کم در هسته مرکزی و تاریخی شهر
۰/۲۱	۳	۰/۰۷	وجود نظام اقلیمی بسیار سرد در فصول پاییز و زمستان
۰/۲۷	۳	۰/۰۹	نامناسب بودن مسیرهای ارتباطی مناطق اکوتوریستی شهرستان
۰/۲۸	۴	۰/۰۷	کمبود امکانات رفاهی در مسیر پدیده‌های گردشگری برای بازدیدکنندگان از منطقه
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	توزیع نامناسب برخی از فعالیت‌ها نظیر تجاری، درمانی و... در سطح شهر
۰/۰۴	۲	۰/۰۲	وجود عناصر و عملکردهای شهری و فراش‌های فراوان در هسته مرکزی شهر که بعضاً موجب بروز مشکلات حمل‌ونقل می‌گردد
۰/۰۲	۱	۰/۰۲	وجود اختلال در نظام زیستی هسته مرکزی شهر به واسطه تمرکز گسترده فعالیت‌های مختلف شهری
۲/۸۷		۱	جمع نهایی نمرات امتیاز وزنی قوت‌ها و ضعف‌ها

مهم‌ترین ضعف‌هایی که منطقه گردشگری خلخال در زمینه توسعه گردشگری با آن روبروست، کمبود امکانات رفاهی در مسیر پدیده‌های گردشگری برای بازدیدکنندگان از منطقه با امتیاز وزنی ۰/۲۸ به‌عنوان اولین ضعف، نامناسب بودن مسیرهای ارتباطی مناطق اکو توریستی شهرستان با امتیاز وزنی ۰/۲۷ به‌عنوان دومین ضعف، وجود نظام اقلیمی بسیار سرد در فصول پاییز و زمستان با امتیاز وزنی ۰/۲۱ به‌عنوان سومین ضعف، به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

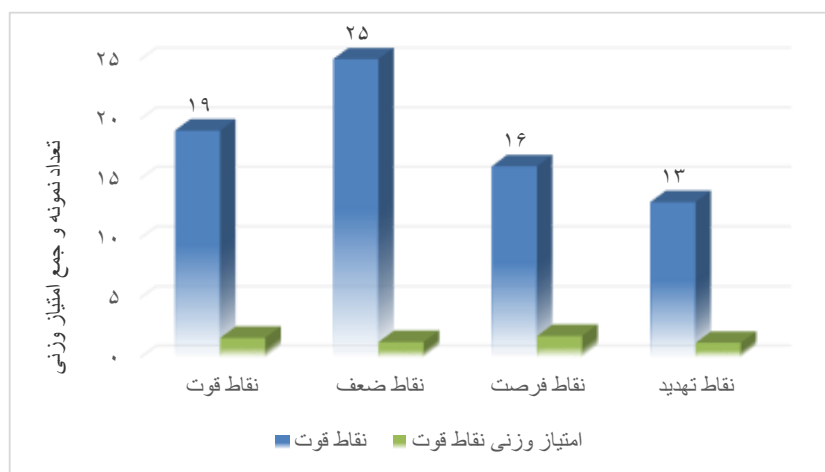
با توجه به جداول شماره ۷ و ۸ مهم‌ترین قوت‌هایی که منطقه گردشگری خلخال در زمینه توسعه گردشگری با آن روبروست، برخورداری شهرستان خلخال از نظام آب‌های سطح الارضی مناسب که با امتیاز وزنی ۰/۳۶ به‌عنوان اولین قوت، وجود جاذبه‌های متعدد طبیعی و تاریخی و وجود تابستان‌های معتدل و دل‌انگیز با امتیاز وزنی ۰/۳۲ به‌عنوان دومین قوت، استقرار شهرستان خلخال بر بستر طبیعی میان‌دشتی و فاقد ناهمواری-های گسترده با امتیاز وزنی ۰/۲۱ به‌عنوان سومین قوت، به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند؛ و هم‌چنین با توجه به جداول فوق

جدول شماره ۹- تجزیه و تحلیل عوامل خارجی (فرصت‌ها)

امتیاز وزنی = ضریب اهمیت × رتبه	رتبه	ضریب اهمیت	فرصت‌ها (O)
۰/۳۶	۴	۰/۰۹	استقرار شهر در کانون مبادلات اقتصادی ملی- منطقه‌ای و منطقه‌ای- ناحیه‌ای
۰/۰۳	۱	۰/۰۳	امکان جذب سرمایه‌های بخش خصوصی در بخش مرکزی بافت‌های فرسوده‌ی شهر به دلیل بازدهی اقتصادی بالای سرمایه‌گذاری در این فضا
۰/۱	۲	۰/۰۵	پیش‌بینی افزایش تراکم جمعیتی در محدوده مرکزی شهر در اسناد فرادست
۰/۴	۴	۰/۱۰	امکان استفاده از اقلیم مطلوب شهر در فصل تابستان با توجه به شرایط نامساعد کشور در جهت جذب توریست و گردشگر
۰/۲۱	۳	۰/۰۷	برخورداری از ابنیه تاریخی اماکن مذهبی و مناطق گردشگری و تفریحی فراوان
۰/۲۸	۴	۰/۰۷	امکان بهره‌گیری از محور رودخانه به‌عنوان یک محور ساختاری با نقش فراغتی در درون شهر
۰/۱	۲	۰/۰۵	تأکید بر توسعه نقش گردشگری شهر در حوزه‌های تاریخی و طبیعی در اسناد فرادست
۰/۲۴	۴	۰/۰۶	امکان ارتباط مناسب مناطق مختلف شهری با یکدیگر با توجه به شبکه‌های خطی موجود
۰/۰۳	۱	۰/۰۳	تأکید مستندات قانونی بر حفظ هویت شهرها و توجه به توسعه درونی شهرها
۰/۰۲	۱	۰/۰۲	وجود فرصت‌های مداخله شهروندان در نظام مدیریت شهری و توسعه مشارکت‌های عمومی

جدول شماره ۱۰- تجزیه و تحلیل عوامل خارجی (تهدیدها)

امتیازوزنی = ضریب اهمیت × رتبه	رتبه	ضریب اهمیت	تهدیدها (T)
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	تمرکز شدید بخش خدمات در محدوده مرکزی شهر که می تواند عامل تشدیدکننده فرسودگی باشد
۰/۲۸	۴	۰/۰۷	عدم تمایل به سرمایه گذاری در حوزه های دور از مراکز اقتصادی شهر در نزد سرمایه گذاران
۰/۰۲	۱	۰/۰۲	دشواری تملک زمین در محدوده مرکزی شهر به واسطه ارزش اقتصادی بالای آن
۰/۱۸	۳	۰/۰۶	وجود نظام اجتماعی / فرهنگی روستایی در برخی از مناطق بافت فرسوده ی شهر
۰/۲۱	۳	۰/۰۷	استقرار شهر در پهنه با خطر لرزه خیزی بالا
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	وجود آلودگی صوتی در محدوده مرکزی شهر به واسطه تمرکز شدید فعالیت ها و خودروها
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	فرسودگی شدید کالبدی در برخی از محدوده ها و ناپایداری آن ها در برابر حوادث غیرمترقبه نظیر زلزله و تفاوت ویژگی های کالبدی - فضایی بافت های مشمول فرسودگی در شهر خلخال
۰/۰۱	۱	۰/۰۱	ضعف نفوذپذیری در بافت های فرسوده ی شهر به دلیل غیرمنظم بودن بافت و معابر آن
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	امکان عدم موفقیت طرح های ساماندهی شهر به واسطه فقدان مدیریت یکپارچه در این زمینه
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	مشروط بودن مشارکت بخش خصوصی در ساماندهی شهر به سوددهی و درآمدزا بودن آن
۲/۹۶		۱	جمع نمرات امتیازوزنی فرصت ها و اهمیت ها

شکل ۴- مقدار تأثیرات SWOT (منبع: محاسبات نگارندگان: ۱۳۹۵)

از نقاط قوت و فرصت نهایت استفاده را برده و به سمت این راهبردها گام بردارند و در راهبردهای تدافعی (WT) با امتیاز ۲/۴۵، راهبردهای محافظه کارانه (TS) با امتیاز ۲/۸، نمایانگر ضعیف‌ترین راهبرد در گردشگری پایدار ناحیه خلخال شناخته می‌شود. طبق نتیجه به‌دست‌آمده، راهبردهای منطقه گردشگری خلخال به راهبردهای تهاجمی نزدیک است و مسئولین باید سعی کنند از نقاط قوت و فرصت نهایت استفاده را برده و به سمت این راهبردها گام بردارند.

- راهبردهای حداکثر استفاده از فرصت‌های محیطی با به‌کارگیری نقاط قوت، استراتژی‌های تهاجمی (SO) استفاده مفید از افزایش انگیزه مسافرت در بین طبقه شهرنشین و افزایش ارتباطات با مراکز شهری پرجمعیت (اردبیل-آذربایجان شرقی-گیلان-زنجان) در جهت بهره‌برداری از جاذبه‌ها و فرآورده‌های توریستی به منظور ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین شهرستان خلخال. شناسایی و بهره‌گیری از جاذبه‌ها، فرآورده‌ها و دیگر مزیت‌های نسبی گردشگری شهرستان خلخال از جمله کوه‌ها، اماکن و خانه‌های تاریخی) جهت رقابت با سایر مناطق تفریحی رقیب. اعمال هماهنگی در بین ادارات و نهادها و بخش‌های مختلف مرتبط، با برگزاری نشست‌ها در جهت توسعه صنعت گردشگری شهرستان خلخال.

- راهبردهای استفاده از نقاط قوت برای جلوگیری از مواجهه با تهدیدها، استراتژی‌های محافظه کارانه (TS) تنوع بخشیدن به امکانات، فعالیت‌ها و خدمات گردشگری به منظور جلب رضایت گردشگران و افزایش تعداد گردشگران در شهرستان خلخال و به کارگیری طبقات مختلف مردم شهرستان در فعالیت‌ها. توسعه‌ی برنامه‌های تبلیغاتی برای معرفی جاذبه‌های طبیعی و انسانی، خصوصیات فرهنگی، معماری و آداب و رسوم شهرستان خلخال و شرکت در جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و درس گروهی‌ها. تجهیز مسیرهای گردشگری شهرستان خلخال و نصب علائم در مسیرها و به‌کارگیری از دفترچه راهنما برای آموزش گردشگران

با توجه به جداول ۹ و ۱۰ مهم‌ترین فرصت‌هایی که منطقه گردشگری خلخال در زمینه توسعه گردشگری با آن روبه‌روست، استقرار شهر در کانون مبادلات اقتصادی ملی- منطقه‌ای و منطقه‌ای- ناحیه‌ای با امتیاز وزنی ۰/۳۶ به‌عنوان اولین فرصت، امکان بهره‌گیری از محور رودخانه به‌عنوان یک محور ساختاری با نقش فراغتی در درونشهر با امتیاز وزنی ۰/۲۸ به‌عنوان دومین فرصت، امکان ارتباط مناسب مناطق مختلف شهری با یکدیگر با توجه به شبکه‌های خطی موجود با امتیاز وزنی ۰/۲۴ به‌عنوان سومین فرصت، به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند؛ و هم-چنین با توجه به جداول فوق مهم‌ترین تهدیدهایی که منطقه گردشگری خلخال در زمینه توسعه گردشگری با آن روبه‌روست، عدم تمایل به سرمایه‌گذاری در حوزه‌های دور از مراکز اقتصادی شهر در نزد سرمایه‌گذاران با امتیاز وزنی ۰/۲۸ به‌عنوان اولین تهدید، استقرار شهر در پهنه با خطر لرزه‌خیزی بالا با امتیاز وزنی ۰/۲۱ به‌عنوان دومین تهدید، وجود نظام اجتماعی/ فرهنگی روستایی در برخی از مناطق بافت فرسوده‌ی شهر با امتیاز وزنی ۰/۱۸ به‌عنوان سومین تهدید، به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار دارند. با تحلیل SWOT و شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها و قوت‌ها و ضعف‌ها می‌توان استراتژی‌هایی را جهت توسعه صنعت گردشگری شهرستان خلخال ارائه کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

تجزیه و تحلیل‌های حاصل از مدل فوق در این پژوهش نشان می‌دهد که در تحلیل ماتریس ارزیابی مقدار Strength برابر ۱/۶۱، Weakness برابر ۱/۲۶، Opportunity برابر ۱/۷۷ و Threats برابر ۱/۱۹ است، پتانسیل‌های گردشگری شهرستان خلخال، در اولویت اول استراتژی‌های تهاجمی و در اولویت دوم برنامه‌ریزی استراتژی‌های رقابتی قرار می‌گیرند. بدین منظور، نخست استراتژی‌های اولیه SO با مقدار ۳/۳۸ و سپس استراتژی‌های OW با مقدار ۳/۰۳ در ماتریس SWOT در اولویت اول و دوم قرار می‌گیرند نمایانگر بهترین استراتژی‌های در گردشگری پایدار ناحیه خلخال شناخته می‌شود و مسئولین باید سعی کنند

- برنامه ریزی، سال ۱۸، شماره ۴۸، تابستان ۱۳۹۳، صص ۲۱۰-۱۷۷.
- ۲- سبحانی، بهروز، ۱۳۸۹، شناخت پتانسیل‌های گردشگری منطقه آبگرم سردابه در استان اردبیل با روش SWOT، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، سال اول، شماره ۴، صص ۱۱۳-۱۲۸.
- ۳- لیاقتی، هومان، خوشبخت، کورش، محمودی، حسین، کوچکزاده، محسن، امیدوار، پگاه، ۱۳۸۹، واکاوی ویژگی‌ها و الگوی فراغت در گردشگری شهری مطالعه‌ی موردی: تهران، مجله‌ی محیط شناسی، سال سی‌وششم، شماره ۵۵، صص ۳۶-۲۵.
- ۴- طاهری‌دمنه، محسن، فرمانی، سکینه و رضا مستوفی‌الممالکی، ۱۳۹۰، بررسی چالش‌های موجود در صنعت گردشگری شهر شیراز در ارتباط با محدودیت مراکز اقامتی، فصلنامه مطالعات شهری و منطقه‌ای، سال دوم شماره ۸، بهار.
- ۵- سرابی، محمدحسین، شمشیری، مسلم، ۱۳۹۲، بررسی وضعیت گردشگری در شهر شیراز در راستای توسعه پایدار با استفاده از فن SWOT، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال ۲۴، پیاپی ۴۹، شماره ۱، بهار ۱۳۹۲، صص ۸۸-۶۹.
- ۶- نادری، مهدی، کریم، اذاتی، مه‌ری، یعقوبی فراتی، احمد، روستایی، مریم، ۱۳۹۲، واکاوی اثرات گردشگری در روستای ایبانه با استفاده از فن SWOT، فصلنامه تحقیقات، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، سال ۲۸، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۲، شماره پیاپی ۱۱۱، صص ۴۴-۳۱.
- ۷- انتظاری، مژگان، آقایی پور، ۱۳۹۳، بررسی پتانسیل‌های اکوتوریسم و ژئوتوریسمی منطقه نمونه گردشگری بیستون با استفاده از فن SWOT، مجله

- راهبردهای استفاده از مزیت‌های بالقوه‌ای که در فرصت‌های محیطی برای جبران نقاط ضعف، استراتژی‌های رقابتی (OW) نهفته است.
- با تجدید نظر در نوع و نحوه‌ی برنامه‌ریزی و حمایت دولتی از شهر گردشگری خلخال، بهره‌گیری منطقی از نهادها، قوانین و مقررات حمایتی در جهت توسعه زیرساخت‌ها، تسهیلات و تجهیزات مختلف گردشگری در شهرستان خلخال مورد مطالعه قرار گیرد.
- تجدید نظر در نحوه‌ی توزیع امکانات، خدمات و تسهیلات گردشگری و الویت دادن به تخصیص مجدد این نوع امکانات به شهرستان خلخال با قابلیت بالا و متوسط جذب گردشگر.
- راهبردهایی برای به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تهدیدها و نقاط ضعف، استراتژی‌های تدافعی (WT)
- برگزاری نشست‌ها و درس گروه‌های توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری، توسط سازمان میراث فرهنگی شهرستان خلخال با سایر دستگاه‌های مرتبط و دعوت از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و ایجاد تسهیلات ویژه سرمایه‌گذاری در زمینه احداث هتل، مجتمع‌های اقامتی و تأسیسات تفریحی در شهرستان خلخال. اطلاع‌رسانی به مردم شهرستان خلخال درباره نحوه برخورد با گردشگر و گردشگران جهت جلوگیری از بروز اختلاف بین مردم و گردشگران و هم‌چنین آگاه کردن گردشگران از آداب و رسوم و فرهنگ ساکنین شهرستان می‌بایست صورت گیرد. تشویق مردم به مشارکت در توسعه زیرساخت‌ها، تجهیزات و تسهیلات مختلف گردشگری و کسب درآمد از این طریق و هم‌چنین استفاده از مشارکت بخش خصوصی در زمینه‌هایی که مردم نمی‌توانند مشارکت یا سرمایه‌گذاری نمایند.

منابع

- ۱- ضرابی، اصغر، علیزاده-اصل، جبار، بهاری، عیسی، ۱۳۹۳، تحلیلی بر زیرساخت‌های گردشگری در مقصد اکوتوریستی بند ارومیه با استفاده از روش SWOT، نشریه علمی-پژوهشی جغرافیا و

- Opportunities and challenges, Development southern Africa, Vol 19, 1, pp: 7-28.
- 16- Nilsson, M., Research and advice on strategic environmental assessment, Stockholm Environmental Institute Publications, 2004.
- 17- Wahab ,Salah and John J.Pigram, 2005 Sustainable Tourism in a Changing world, tourism, Development and growth; The Challenge of Sustainability, Edited by Salah Wahab and John J.Pigram, London and New York.
- 18- Tremblay, P, 2006, Desert Tourism Scoping Study, Desert Knowledge CRC, Report 12, Australia, Charles Darwin University.
- 19- Liu, T. McConkey, B. Ma, Z. Lio, Z. Li, x. Cheng, L. 2011, «Strengths, Weakness, Opportunities and Threats Analysis of Lee, Choong – Ki 1992 : The Ecoomic Impact of International Inbound Tourism on the South Korean Economy and its Distributional Effects on Income Classes, A. Bioenergy Production on Marginal Land». Energy Procedia. Pp 2378-2386.
- 20- Deng, J., Pierskalla, C. 2013. Using contingent valuation to estimate the willingness of tourist to pay for urban forest: a study in Savanah, Goergia. Urban Forestry, Urban Greening 278: 275-282.
- ۲۱- پیرسون و رایبسون (۱۳۸۳)، برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژی‌یک، ترجمه سهراب خلیلی شورینی، تهران، یادواره کتاب، چاپ سوم.
- پژوهشی و برنامه‌ریزی شهری، سال پنجم، شماره ۱۶، بهار ۱۳۹۳، صص ۷۵-۸۸.
- ۸- ضرابی، اصغر، صدیف اسلامی پریخانی، ۱۳۹۰، سنجش تأثیرات اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و زیست‌محیطی توسعه گردشگری (مطالعه موردی شهرستان مشکین‌شهر)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۵، صص ۳۷-۵۲.
- ۹- مهدی‌زاده، عباس؛ طالب پور، مهدی؛ فتحی، مهرداد، ۱۳۹۳، بررسی وضعیت گردشگری ورزشی در شهر مشهد بر اساس تحلیل SWOT پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال دوم، شماره ۴، بهار ۱۳۹۳، صص ۲۳-۳۶.
- 10- Snaith, T and Haley, A., 1999, : Residents opinions of tourism development in the historic city of York, England, Tourism Management 20.
- 11- Weaver, David, and Laura. Lawto 2002, tourism maagment, edi. Wiley (second edition).
- 12- Quattrone, G.: 2002, Urban Development Strategies: The Tourism City Network Institute di Pianificazione e Gestione Del Territorio, Turin, 20-30.
- 13- Deng, Jinyang, Brianking & Ithomas Bauer 2004, Evaluatig natural attractions for tourism, Annals of Tourism Research, Vol.29, And Issue2: 422438.
- 14- Zahedi, SH 2004: Ecological understanding: a prerequisite of sustainable ecotourism. Department of Managmet, Allameh Tabataba, University, Iran.
- 15- Cloverdon, R.c. 2002, Tourism development in the SADC regional: The